Anul VI. 1 Februarie, 1912. Nr. 3.

REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ȘTIINȚA ȘI VIAȚA BISERICEASCĂ.

— APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ. —

REDACTOR:

Dr. NICOLAE BĂLAN.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIIU, STRADA REISSENFELS, 11.

CUPRINSUL:

Un congres biblic românesc — — — *Dr. Nicolae Bălan.*
Ioan cav. de Pușcariu — — — — — *Verax.*
Pavel și Ioan ca îndrumători ai păstorilor de suflete — — — — — — — *Preotul Aurel Popovici.*
Cum să postim? (predică) — — — — *Ioan Popa.*
Cronică bisericească-culturală — — — *Z. Manu* și *N. B.*
Tipicul cultului religios — — — — — *Cantor.*

SIBIIU.
TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.
1912.

„REVISTA TEOLOGICĂ“

:: :: apare de două ori pe lună. :: ::
Abonamentul pe anul întreg e: 10 cor.

Manuscrisele și toată corespondența, împreună cu costul abonamentului, sunt a se trimite la adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, Sibiiu (Nagyszeben) strada Reissenfels Nr. 11.

De pe anul I. (1907) se poate căpătà colecția întreagă, afară de Nr. 1.
De pe anul II. (1908) se poate căpătà colecția numai dela Nr. 7 încoace.
De pe anul III. (1909) se poate căpătà colecția întreagă, afară de Nr. 5.
De pe anul IV. (1910) se poate căpătà colecția întreagă.
De pe anul V. (1911) se poate căpătà colecția întreagă.

Numărul festiv «Andreiu Șaguna» se vinde cu prețul de 1 cor.

A apărut Nr. 1 din «Biblioteca bunului păstor» — „Taina pocăinții“. Nr. 2 va apăreà în curând și se va trimite numai acelora dintre abonații revistei, cari vor fi achitat întreg prețul abonamentului până la data apariției lui. E deci, în interesul abonaților să achite cât mai grabnic prețul abonamentului, ca să poată primì gratuit publicațiile din «Biblioteca bunului păstor».

Anul VI. 1 Februarie, 1912. Nr. 3.

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru ştiinţa şi vieaţa bisericească.

Abonamentul: Pe un an 10 cor.; pe o jumăt. de an 5 cor. — Pentru România 12 Lei.
Un număr 50 fil.

UN CONGRES BIBLIC ROMÂNESC.

— Urmare. —

Având o astfel de ediţie bine revăzută a sf. Scripturi, ea ar fi înzestrată cu autoritate normativă pentru întreaga biserică românească. De ea s'ar folosì scriitorii bisericeşti în lucrările lor teologice, preoţii în predici, precum şi toţi aceia cari ar dorì să cetească sf. Scriptură în întregime. De pe ea s'ar retipări, pentru trebuinţele cultului dumnezeesc, Evanghelistarele şi Apostolul, iar în privinţa limbei ar fi considerată ca normativă pentru revizuirea celorlalte cărţi bisericeşti, ceeace e cu atât mai posibil, cu cât aceste cărţi şi textual se bazează foarte mult pe sf. Scriptură. In acest chip s'ar întroduce, cu timpul, uniformitate în toate cărţile noastre bisericeşti, un lucru de mare importanţă pentru păstrarea şi întărirea unităţii noastre religioase şi culturale-naţionale.

Tot pe baza textului revăzut al cărţilor sfinte ar aveà să se compună şi acea «*Biblie pentru popor*», de care s'a vorbit mult în anii din urmă. S'a vorbit mult şi totuş nu s'a spus tot ceeace trebuià să se spună. După cât cunosc eu chestiunea, încă nimeni nu s'a pronunţat la noi asupra felului cum ar trebuì să fie alcătuită o Biblie pentru popor. O lămurire principiară a chestiunii se impune înainte de a trece la înfăptuirea ei.

Când zicem «Biblie pentru popor», cei mai mulţi se cugetă numai la o ediţie foarte ieftină a sf. Scripturi, pe care să şi-o poată cumpără cu înlesnire şi poporul; se cugetă deci numai la partea materială a chestiunii. De fapt însă e cu mult mai complicată partea referitoare la alcătuirea unei astfel de Biblii şi la răspândirea ei, ca să fie spre folosul poporului.

Cum să fie alcătuită o astfel de Biblie şi ce ar trebuì să conţină?

Să ne oprim mai întâiu la a doua parte a întrebării: ce ar trebuì să conţină o Biblie pentru popor? Ori, formulând chestiunea mai concret: e consult să se publice pentru popor sfânta Scriptură în întregime, sau numai anumite părţi dintr'ânsa?

Cine e familiarizat cât de cât cu studiul biblic, acela ştie că în sf. Scriptură se găsesc multe locuri cu anevoie de înţeles şi altele cari uşor pot fi interpretate greşit. Sf. apostol Petru spune despre scrierile sf. apostol Pavel, că în ele «sunt unele cu anevoie a se înţelege, care cei neînvăţaţi şi nestatornici le răsvrătesc, ca şi celelalte scripturi, spre pierderea lor» (II Petru, 3, 13). Cetitorul cu pregătirea şi înţelegerea necesară ştie interpretà asemenea locuri din sf. Scriptură, pe când cel lipsit de ea rămâne needificat cetindu-le. De altfel aşa stă lucrul cu cetirea oricărei cărţi: dacă n'ai pregătirea necesară ca să o înţelegi drept, mai mult poate să-ţi strice decât să-ţi folosească. Acestea le are în vedere şi sf. *Vasile cel Mare*, când îi dă chiar unui preot următorul sfat: «Nu te lenevì întru cetiri, mai ales din noul Testament, căci din cetirea vechiului Testament adeseori rezultă pierderi, dar nu fiindcă ar conţine lucruri stricăcioase, ci din cauza că spiritul celor ce-l cetesc spre paguba lor, este prea slab. Toată pânea este folositoare ca hrană, dar celor slabi le strică».[1]

In sf. Scriptură se găsesc şi astfel de locuri, pe cari nici decum nu e consult să le cetească copiii, junii şi chiar mulţi oameni maturi. Mă gândesc la acele părţi din vechiul Testament, cari conţin istorisiri şi prescripte referitoare la raporturile vieţii sexuale. Nu cred să existe vre-un pedagog şi om înţelegător, care cu conştiinţa liniştită ar admite să cetească şi copiii, ba chiar şi mulţi oameni maturi părţi din Biblie ca de ex. istoria incestului lui Lot şi a ficelor sale (Facere c. 19), apoi cele despre păcatul lui Onan, a lui Iuda şi a Tamarei (Facere c. 38), despre păcatul lui Amnon cu sora sa Tamar (II Imp. c. 13), legile iudaice referitoare la vieaţa sexuală (Levit c. 18-20; A doua lege c. 22—23) etc.

Ce concluziune rezultă din aceste constatări? Aceea, că nu e consult să dai în mânile poporului Biblia în întregime, ci într'o ediţie anume alcătuită, în care vor fi suprimate unele părţi, din

---

[1] *Ep. ad. Chilonem* n. 3.

motive pedagogice și etice. «Biblia pentru popor» trebue să fie o astfel de carte care, stând pe masa țăranului nostru, va puteà fi cetită, ascultată și înțeleasă cu folos sufletesc de toți cei din casă. Prin urmare biserica nu are numai dreptul, ci e chiar *datoare* să iee măsuri în acest sens, când s'a hotărît să răspândească sf. Scriptură printre popor. Ea e datoare, de o parte, să nu lase cuvântul lui Dumnezeu pradă unor interpretări arbitrare și greșite, iar de altă parte, să ferească pe credincioși de rătăciri păgubitoare pentru sufletele lor.

Dar când aderez la părerea ca pentru popor să nu se publice sf. Scriptură în întregime, nu mă gândesc la o ediție a ei compusă din fragmente fără nici o legătură între ele, ci mă gândesc la o *Biblie prescurtată*, care *păstrând legătura întregului*, ar conține numai ceeace e mai edificator și mai pe înțelesul tuturor.

La alcătuirea unei astfel de Biblii, unele părți se indică dela sine ca fiind foarte potrivite; în privința alegerii altora ar fi decizător folosul religios-moral cel mai mare ce s'ar puteà obțineà prin ele. Din vechiul Testament ar fi de luat în considerare acele scrieri, pe cari încă biserica veche le-a încuviințat spre cetire catehumenilor. In ce privește cărțile istorice ale lui, ar fi suficient ceeace ne oferă o «Istorie biblică» lucrată pe baze mai largi și în legătură strânsă cu textul sf. Scripturi, iar din cele profetice s'ar alege cu deosebire locurile cu cele mai însemnate prorocii mesianice și acelea cari conțin propoveduiri moralizătoare. E de sine înțeles, că importanța cea mai mare va trebuì să i-se deà noului Testament. Din cele patru evanghelii, decât ca să se publice toate patru cu desele lor repețiri ale aceloraș lucruri, cred că ar fi cu mult mai bine să se alcătuească o așa-numită «armonie a evangheliilor». Faptele Apostolilor ar puteà fi reproduse în întregime. Locurile mai grele de înțeles ar fi provăzute cu explicări cât se poate de scurte și precise. Pe lângă toate acestea, un lucru pe care eu îl țin neapărat de lipsă pentru o astfel de Biblie pentru popor e: ca să fie provăzută cu *lustrații* frumoase și executate artistic. Importanța ilustrațiilor ar fi neprețuită într'o astfel de carte, căci prin ele s'ar stârnì interesul spre cetit și s'ar înlesnì foarte mult înțelegerea celor cetite.

Așa îmi închipuesc eu o «Biblie pentru popor». Pentru publicarea ei, ca să coste cât mai puțin, ar aveà să se îngrijească

autoritățile bisericești, dar cred că s'ar găsì chiar și particulari, cari vor jertfì cu dragă inimă pentru o operă atât de folositoare.

Dupăce se va fi răspândit această «Biblie» în sânul poporului în zeci și sute de mii de exemplare, se vor puteà publicà și cărți întregi din sf. Scriptură, însoțite de scurte tâlcuiri pentru popor, — și numai după ce se va fi pregătit terenul prin toate acestea, ne vom puteà gândì și la o ediție *mai* completă (întru toate completă, nici când) a sf. Scripturi pentru popor, dar și aceasta însoțită de explicările necesare.

Mi-ar puteà face cineva obiecțiunea: de ce să punem atâtea îngrădiri, când voim să răspândim Biblia printre popor? Protestanții doar nu fac așa, ci dau Biblia în mânile tuturor, fără deosebire de vrâstă și cultură și fără teama că prin aceasta vor produce vre-un rău.

Nu-mi este greu să răspund la această obiecțiune. Am indicat mai sus motivele de ordin pedagogic și etic, pentru cari se impun anumite restricțiuni în privința răspândirii Bibliei în popor. Am arătat că biserica e datoare să ia măsurile de lipsă ca Biblia să fie înțeleasă drept și să servească spre edificarea morală a cetitorilor. Necesitatea unor asemenea măsuri încep să o recunoască chiar și protestanții. Sinodul protestant general din Palatinat, ținut în toamna anului 1901, a luat cu unanimitate hotărîrea să roage autoritatea bisericească să se ocupe mai de-aproape cu edarea unei Biblii prescurtate, «fiindcă există o trebuință *general simțită* (ein allgemein empfundenes Bedürfnis) de o carte care, dupăce se vor fi suprimat locurile mai puțin importante și cele ispititoare pentru tinerime, să deà cuprinsul esențial al Scripturii într'o formă îndemânatică».[1] Păreri de felul acesteia aș puteà cità mai multe, căci sunt mulți teologi protestanți cari le susțin.

Iată deci că și protestanții cer anumite restricțiuni în privința cetirii și răspândirii Bibliei!

Dar provocarea la protestanți, în cazul de față, nici nu e la loc, fiindcă altfel e privită Biblia la ei și altfel la noi. Se știe că protestanții, conform așanumitului *principiu formal* al lor, țin Scriptura ca singura normă a credinței. Fiecare creștin protestant are dreptul să-și extragă el însuș, prin interpretarea ce el o dă

[1] Citat la I. Hoffmann: *Die Hl. Schrift ein Volks- und Schulbuch in der Vergangenheit,* Kempten 1902, pag. 135.

cuvintelor Scripturii, învăţăturile de credinţă ale sale. Acest principiu dus cu consecvenţă până la sfârşit, admite *quot capita, tot sensus* în materie de credinţă. E evident, că între astfel de împrejurări, la protestanţi, n'a putut şi nu poate să se susţină unitatea credinţei, o condiţie indispensabilă pentru unitatea internă a bisericei. De aici se explică numărul mare al sectelor în cari este divizat protestantismul, precum şi diversitatea ce există între teologii protestanţi chiar şi în privinţa celor mai esenţiale învăţături ale creştinismului.

Prin urmare protestanţii lucrează în consecvenţă cu amintitul principiu formal al lor, când dau Biblia în mânile tuturor credincioşilor, fără să-şi bată capul mult cu aceea de ce duh vor fi ei inspiraţi cetindu-o.

De tot altfel stă chestiunea privită din punctul nostru de vedere. Căci pentru noi nu Scriptura este norma nemijlocită a credinţei, ci *doctrina cea vie*, păstrată, definită şi propoveduită din partea bisericei pe baza sf. Scripturi şi a sf. Tradiţiuni, ca izvoare ale revelaţiunii dumnezeeşti. Biserica a fost instituită de Mântuitorul ca să-i continue opera; ei i-a încredinţat spre păstrare harul şi adevărul religios, pe care e datoare să-l împărtăşească tuturor oamenilor cari doresc să-şi lucreze mântuirea. Biserica are făgăduinţa, dată de întemeietorul ei, că nici porţile iadului nu o vor birui, iar prin azistenţa neîntreruptă a Duhului Sfânt, de care se bucură, ea singură are să fie şi este în mijlocul tuturor furtunilor «stâlp şi întărire a adevărului» (I Tim. 3, 15). Biserica lui Christos şi poate să fie depozitara credincioasă a mijloacelor de mântuire, fiindcă ea nu este o societate care s'ar schimbà de-odată cu trecerea persoanelor cari o compun într'un timp, ci este o comunitate stabilă, bazată pe aceleaşi principii ale credinţei şi condusă dela început şi până astăzi de acelaş Duh al adevărului. Biserica a păstrat şi sf. Scriptură, pe care, împreună cu sf. Tradiţiune, o consideră ca izvor al revelaţiunii divine. Invăţăturile credinţei şi ale vieţii creştineşti, pe cari biserica le scoate din aceste izvoare cu competenţa ce o are de a le interpretà autentic, le împărtăşeşte ca o mamă bună fiilor ei credincioşi spre mântuire.

Principiul formal al protestanţilor este insuficient şi de o valoare foarte subiectivă. Ca să scot la iveală numai câteva

scăderi ale acelui principiu, întreb: oare dela Christos şi până la încheierea canonului cărţilor sf. Scripturi, deci până spre sfârşitul veacului prim, creştinii ce normă a credinţei au avut? Scriptura, evident, nu, ci acea normă a fost doctrina cea vie păstrată şi propoveduită de biserică prin apostoli şi prin succesorii lor. Dar creştinii cari nu ştiu ori nu pot cetì sf. Scriptură, — şi câţi au fost de aceştia dela început şi până astăzi! — ce normă a credinţei au ei? Mântuitorul n'a scris nici un şir măcar şi n'a dat apostolilor poruncă să scrie ei, ci le-a împărtăşit doctrina cu graiul viu şi le-a poruncit să o vestească la toată făptura. Prin urmare voinţa Mântuitorului n'a fost să le deà oamenilor o carte drept normă a credinţii lor. Sf. Scriptură nici nu conţine o expunere sistematică a doctrinelor Mântuitorului, ci singuraticele ei scrieri au fost compuse la ocazii speciale şi cu considerare la anumite trebuinţe sufleteşti ale credincioşilor. Chiar unii dintre scriitorii sfinţi spun că n'au scris tot, ci şi-au păstrat unele învăţături ca să le împărtăşească cu graiul viu, îndatorind pe creştini să păzească şi pe acestea întocmai ca şi pe cele vestite în scris. Prin urmare şi Tradiţia este un izvor al doctrinei revelate. Dar chiar presupunând că în sf. Scriptură se găseşte întreg adevărul creştin, cine ne dă chezăşie despre autenticitatea ei şi cine ne-o interpretează aşa cum trebue ea înţeleasă? Fără îndoială, biserica, în puterea drepturilor şi prerogativelor ei ca depozitara adevărului mântuitor. Prin urmare nu Scriptura, ci doctrina bisericei este normativă pentru conştiinţa noastră religioasă.

Prin aceasta, se înţelege, nu scade nici decum valoarea sf. Scripturi, ci dimpotrivă: creşte în faţa credincioşilor, având ei din partea bisericii garanţa deplină a interpretării autentice a cuvântului dumnezeesc.

Din cele zise rezultă şi mai mult, că biserica e datoare să poarte grijă, în interesul binelui sufletesc al fiilor săi, ca aceştia să înţeleagă drept cuvintele Scripturii. Prin măsurile ce le va luà în scopul acesta, biserica tinde să normeze şi lumineze conştiinţa religioasă a credincioşilor săi şi să o ferească de rătăciri, ceeace este o condiţie neapărată pentru crearea unei religiozităţi profunde şi a unei vieţi morale sănătoase. In acelaş timp biserica îşi păstrează şi păzeşte în acest chip unitatea internă, bazată pe unitatea credinţei membrilor săi. Ce importanţă are această pază a

unităţii religioase nu numai pentru biserică, ci şi pentru neamul pe care-l ocroteşte ea, ne putem închipuì gândindu-ne la primejdia ce ne-ar ameninţà, când pe urma unor interpretări subiective a sf. Scripturi s'ar ivì secte religioase şi în sinul poporului nostru. Până acum avem destul de furcă cu secta nazarenilor, n'avem trebuinţă şi de alte sfăşieri.

Aceste motive, cred eu, sunt destul de serioase, ca să nu ne luăm orbiş după exemplul protestanţilor. Dar şi în sine e lucru evident, că numai punând poporul în situaţia ca să înţeleagă bine sf. Scriptură, îi va fi de folos cetirea ei. Din cauza aceasta găsesc că trebue pregătit terenul din bună vreme şi prin alte măsuri, pe cari voiu să le indic pe scurt în cele următoare.

Intre aceste măsuri înşir la locul prim *un mai intensiv studiu al sf. Scripturi în seminarii*, ca viitorii preoţi, cari vor aveà să explice poporului cuvântul lui Dumnezeu, să fie «tari în Scripturi». Nu am în vedere un studiu făcut cu un mare aparat de eruditie şi care s'ar pierde în tot felul de amănunte referitoare la critica textului, la arheologia biblică etc., ci mă gândesc la un astfel de studiu biblic, care ar împrieteni pe ceice l-ar face cu sf. Scriptură, le-ar câştigà dragostea de a se ocupà mereu cu ea, i-ar face să pătrundă adânc în gândirile ei mari, cari le vor influinţà şi mintea şi inima şi voinţa, înlănţuindu-le sufletul pentru vieaţa lor întreagă de adevărul dumnezeesc, ai cărui propovăduitori plini de convingere şi însufleţire vor aveà să fie. Nouă ne trebue un studiu biblic în vederea activităţii pastorale a preoţimii şi din care să răsară roade ale vieţii creştineşti în popor. Nu vreau să zic că astăzi nu s'ar face bine studiul biblic în seminariile noastre, ci ceeace susţin eu e că, în vederea răspândirii Bibliei în popor, trebue să i-se dea studiului biblic o importanţă mai mare decum o are astăzi în programele seminariilor noastre.

Această măsură i-ar da preoţimei noastre putinţa să însoţească cuvintele Scripturii cu tâlcul viu al predicei pe înţelesul tuturor; pentrucă atunci, când se va fi răspândit Biblia în păturile largi ale poporului, *neapărat* trebue să capete glas amvoanele. Predica va trebuì să înveţe poporul cum să cetească şi să înţeleagă Scriptura. Cum vor face însă acest lucru acei predicatori, cari n'au urmat îndemnul Mântuitorului: «Ispitiţi Scripturile»? (Ioan 5, 39). Eu nu cunosc un mijloc mai eficace pentru de a

întroduce în măsură mai mare şi a înviorà predica în biserica noastră, decât o adâncire a preotului în studiul sf. Scripturi. Fără de această pregătire înzadar se dau preoţilor noştri porunci să predice, căci nu vor predicà, ori şi dacă vor predicà, predica lor va fi lipsită de vieaţă. Fericitul *Augustin* zice într'un loc din scrierile sale că «predicatorul va cuvântà cu atât mai înţelept ori mai puţin înţelept, cu cât mai mult ori mai puţin progres a făcut în sfintele Scripturi».[1] Cetiţi puţinele predici cari se publică la noi şi vă veţi convinge că anemia de care pătimesc provine mai ales din lipsa unui intim contact sufletesc al predicatorilor cu adevărul viu al Bibliei. Le lipseşte acel element religios plin de putere şi vieaţă, care deschide inimile ascultătorilor şi le cucereşte. In schimb, ve-ţi găsì un moralism sarbăd şi monoton, care n'are puterea să pună în mişcare inimile şi să întărească voinţele, ci mai curând îndârjeşte pe ascultători şi îi predispune chiar împotriva predicatorului care, văzând rezultatele contrare intenţiilor sale de altfel nobile, îşi pierde zelul de a mai predicà. La astfel de predicatori se potrivesc cuvintele Mântuitorului: «Rătăciţi, neştiind scripturile, nici puterea lui Dumnezeu». (Mat. 22, 29).

Prin urmare: înainte de ce s'ar da Biblia în mânile poporului, trebuie să o întroducem în mai mare măsură de cum este astăzi, începând chiar din seminare, în cercul celor mai de căpetenie îndeletniciri spirituale ale preoţimii noastre. Işi poate închipuì ori-cine ce foloase ar rezultà de aici pentru cultura religioasă-morală a preoţimii şi, prin ea, pentru popor.

Dar pe lângă predică, preotului îi stau la îndemână şi alte mijloace şi ocaziuni pentru a răspândì în popor cunoştinţa şi înţelegerea dreaptă a sfintelor Scripturi. Nu numai pentru timpul când va fi pătruns Biblia în păturile largi ale poporului, ci şi astăzi ar fi de cel mai mare folos ca să se întroducă şi la noi ***şezători*** sau ***cetiri biblice***, după felul aşanumitelor «***Bibelstunden***» cari la protestanţi există de mult. La noi asemenea cetiri biblice cu poporul n'ar fi o imitaţie după protestanţi, de vremece e ştiut că mulţi dintre preoţii noştri cei bătrâni aveau bunul obiceiu să cetească poporului din cărţile sfinte, un obiceiu care de

---

[1] *De doctrina christiana,* c. V, cap. 5.

altcum se practicà şi în biserica veche creştină. N'ar trebuì decât ca acest obiceiu să se generalizeze şi să se practice sistematic.

Nu găsesc destule cuvinte ca să recomand acest mijloc de educaţie religioasă-morală a poporului cu toată căldura şi stăruinţa, fiindcă mi-am câştigat însu-mi, pe urma unei încercări făcute, o puternică convingere despre eficacitatea lui. Petrecând într'una din iernile trecute mai mult timp în satul meu natal, am ţinut o serie întreagă de asemenea cetiri sau şezători biblice cu poporul. Procedura pe care am observat-o cu acea ocaziune a fost următoarea: Uneori luam anumite părţi din sf. Scriptură (d. ex. 1—2 capitole), pe cari le ceteam foarte răspicat şi la înţeles, iar unde simţeam trebuinţa, le însoţeam şi de scurte explicări, scoţând la iveală ideile religioase morale din ele şi făcând aplicări practice la referinţele ascultătorilor. Aceste explicări aveau deci forma unor omilii mai libere, căci din când în când făcând pauze, lăsam şi pe ascultători să-şi facă reflexiile lor asupra celor auzite. Aceste reflexii au fost aproape totdeauna foarte interesante şi eu le luam în considerare în continuarea desfăşurării ideilor; ele aveau darul să trezească şi mai mult interesul ascultătorilor. Alteori alegeam din întreaga Scriptură texte cari se referesc la aceeaş chestiune, de ex. la rugăciune, jurământ, sudalme etc., şi le întreţeseam la loc potrivit în şirul ideilor ce le desvoltam. În aceste cazuri explicările mele luau forma unor cuvântări mai sistematice, iar discuţile libere cu ascultătorii le făceam la sfârşit. Câte-odată îmi indicau înşişi ascultătorii despre ce să le vorbesc. Aşa, spre pildă, într'o seară înainte de Anul nou i-am găsit discutând împreună despre servitori, despre greutatea de a găsì astăzi servitori buni, pe când mai 'nainte se găseau mai uşor şi slujeau la stăpâni cu anii etc. Eu nu le-am întrerupt discuţia, ci — deşì îmi propusesem să vorbesc despre alt obiect — am intrat şi eu în discuţie, am deschis imediat sf. Scriptură la epistola ap. Pavel cătră Efeseni c. 6. v. 5—10 şi cea cătră Coloseni c. 3, v. 22 — c. 4 v. 2 şi în legătură cu învăţăturile cuprinse aici am făcut aplicări cu privire la datorinţele morale dintre stăpâni şi slugi. Uneori făceau înşişi ascultătorii, pe baza ideilor desfăşurate de mine, aplicarea practică în legătură cu vre-o întâmplare reală a vre-unuia dintre dânşii. Când cel cu pricina erà de faţă şi vedeam că nu se simte de loc jignit fiindcă i s'a pus cazul

în discuţie, ba luà însuş parte la vorbă, eu grijeam să nu se spună nimic ce l-ar fi putut ofenzà. Rezultatul unor asemenea discuţii a fost uneori peste aşteptări. Aşa, odată mi-a reuşit să opresc un proces de divorţ în curgere, împăcând pe cei împricinaţi, altă dată am obţinut alte rezultate.

Dar văd că am prea intrat în amănunte. Acestea le-am amintit numai ca să arăt ce folos mare poate să rezulte din şezătorile sau cetirile biblice, practicate cu priceperea necesară. Eu îndrăznesc să susţin, că prin ele se pot obţineà rezultatele morale mai mari chiar decât prin predică; căci predica o ascultă poporul nostru în multe părţi — ca să zic aşa — cu oficialitatea cu care azistă şi la sf. liturghie, pe când cuvintele Scripturii, cetite la înţeles şi însoţite de explicări pline de vieaţă şi spontaneitate, au darul de a pătrunde mai uşor la inimile ascultătorilor. Ar fi foarte bine ca viitoarele conferinţe preoţeşti să se ocupe serios de această chestiune importantă.

O altă chestiune importantă, tot în legătură cu răspândirea Bibliei în popor, e întroducerea ei *în şcoală.* Alte confesiuni au de mult aşanumita «*Biblie pentru şcoală*» (Schulbibel), a sosit timpul să ne-o procurăm şi noi, alcătuindu-o după modelul celor străine şi în conformitate cu trebuinţele noastre speciale. Aceasta e calea cea adevărată pentru întroducerea Bibliei în popor, când adecă l-ai împrietenit încă de pe băncile şcoalei cu cetirea şi cu cuprinsul ei. Poporul astfel pregătit încă din timpul şcoalei, va înţelege uşor predica şi cuvintele Scripturii, când i se va pune în mână o ediţie mai completă a ei. Introducerea Bibliei în şcoală va aveà o influinţă binefăcătoare asupra întregului spirit al instrucţiei şcolare, căci va răspândì în şcoală acea atmosferă morală curată şi edificătoare, care transpiră din fiecare cuvânt al Scripturii. Prin aceasta s'ar reparà pe viitor, măcar în parte, urmările formalismului şi intelectualismului sec, care stăpâneşte în măsură păgubitoare şcoalele noastre şi nu lasă să se desvoalte în sufletele copiilor tocmai acele puteri şi însuşiri morale, cari sunt mai preţioase pentru formarea caracterului şi mai necesare în vieaţă.

Cu elevii şcoalelor medii, reale, comerciale etc., întru cât nu se ţin astăzi, ar fi de dorit să se introducă *ore anume* pentru cetirea sf. Scripturi sub conducerea cateheţilor. La Nemţi se ţin cu bun rezultat aşa numitele «*Bibelkränzchen*» cu tinerimea şcoa-

lelor medii. Cred că nici la noi n'ar întâmpină opoziţie întroducerea lor; începutul s'ar puteà face în şcoalele noastre cu caracter confesional. In acest chip am deprinde pe viitorii noştri intelectuali cu cetirea sf. Scripturi, o deprindere de care astăzi, afară de rarisime excepţii laudabile, sunt cu totul străini. Astăzi se ceteşte în clasa intelectualilor noştri, nu cât ar trebuì să se cetească, dar totuş suntem în progres în privinţa aceasta. Se consideră ca un lucru ruşinoş, ca un intelectual, care se respectă, să nu cunoască măcar scrierile mai de seamă din literatura noastră. E bine că a pătruns acest chip de a judecà, dar nu e oare mai ruşinos pentru un om cu pretenţii de cultură, ca să fie cu desăvârşire neorientat asupra cărţii cărţilor şi să nu o fi cetit nici măcar odată în viaţa sa? Când mentalitatea intelectualilor noştri se va fi schimbat şi în această direcţie, atunci vom puteà zice, că educaţia lor morală, *adevărata lor cultură* e în creştere pe calea cea bună.

In şirul măsurilor de cari am vorbit în vederea răspândirii Bibliei în popor, nu voesc să las neamintită idea înfiinţării unei *reviste religioase pentru popor.* In programul unei asemenea reviste, explicarea sf. Scripturi ar trebuì să aibă neapărat un loc de frunte. N'ar fi lucru tocmai greu să se publice o astfel de revistă cu concursul acelor preoţi dela sate, cari cunosc nevoile poporului şi au darul de a scrie pe înţelesul lui. Dacă ar apare la Bucureşti, s'ar puteà reproduce număr de număr în vre-o tipografie dela noi într'o a doua ediţie, augmentată cu articole şi ştiri potrivite cu referinţele ţărănimei noastre. Dat fiind interesul ţăranului nostru pentru chestiunile religioase, o astfel de revistă, mai ales când ar fi făcută cu pricepere, şi-ar câştigà în scurt timp, prin propaganda ce ar face-o preoţimea pentru ea, un număr considerabil de cetitori.

(Sfârşitul în Nr. următor)[1]

Dr. Nicolae Bălan.

[1] Din lipsă de spaţiu, n'am putut tipărì întreg sfârşitul articolului în acest număr.

† IOAN cav. de PUŞCARIU.

Un venerabil bătrân s'a stins în preajma sărbătorilor trecute ale Crăciunului. Distinsul membru al Academiei române Ioan cav. de Puşcariu şi-a închis pe veci ochii, dupăce într'un lung veac pe care i l-a dăruit Dumnezeu a muncit şi a luptat cu o stăruinţă, care nu se prea poate vedeà în zilele noastre.

Cine va cercetà trecutul poporului nostru dela 1848 încoace, va aflà de sigur, pe fiecare pagină numele lui Ioan Puşcariu. Tinărul «stegar» al impunătoarei adunări de pe «Câmpul libertăţii» a purtat toată vieaţa un steag, pe care l-a păstrat totdeauna fără de pată. In mişcarea noastră naţională din a doua jumătate a veacului trecut a avut un rol fruntaş şi nu arareori glasul lui, care se bucurà de o deosebită prietinie şi consideraţie din partea Mitropolitului Şaguna, arătâ calea dreaptă a culturei româneşti.

Biserica noastră al cărei fiiu credincios a fost, pierde în dânsul un ocrotitor sincer şi un apărător abil, care n'a cruţat niciodată osteneală şi muncă spre a o vedeà înălţată şi asigurată de orice primejdie. Cu drept cuvânt se spune despre dânsul, că a fost unul dintre aceia, cari a văzut în leagăn începuturile organizaţiei, ce o are astăzi biserica noastră, pentrucă cav. de Puşcariu a conlucrat de fapt cu marele organizator al bisericii noastre. Şi dacă putem să avem regrete după moartea acestui distins mirean al bisericii noastre, vom regretà întâi că nu şi-a scris până a fost în vieaţă amintirile preţioase, pe care şi le-a adunat de pe diferitele terene, în cari a fost activ. Pare-că se pierd tot mai mult amănuntele aşa de interesante ale luptei pentru emanciparea bisericii noastre, fără a fi fost fixate toate şi fără a fi apreciate cum se cuvine din partea generaţiei de azi. Iată de ce credem deci că familia regretatului ar face cel mai mare serviciu istoriografiei noastre bisericeşti şi în genere oricărei istorii a vieţii noastre culturale, dacă ar puteà să publice corespondenţa cav. de Puşcariu, din care au fost publicate şi până acum multe scrisori foarte preţioase.

O însemnată parte a activităţii sale o formează îndeletnicirile istorice şi literare, pe cari nu le-a părăsit până acum la adânci bătrâneţe. A fost şi dânsul unul din «vechii istoriografi»

ai bisericii noastre, care pe lângă importantele date despre familiile nobile române, care le-a dat publicităţii şi care i-au adus o meritată distincţie din partea Academiei Române, a încercat să lumineze şi cărările, pe cari le-a percurs în trecutul ei vitreg biserica ortodoxă română din Ardeal. In toiul discuţiilor urmate a avut să înfrunte multe săgeţi pe cât de veninoase pe atât de nedrepte. Cele mai multe le-a parat cu o adevărată putere juvenilă, fără a-şi pierde însă niciodată cumpătul şi măsura. Rezultatele la cari a ajuns nu sunt aşa de neînsemnate, cum le place să creadă adversarilor săi. Pe ele se va clădì viitoarea istorie a bisericii noastre şi deşì unele din părerile sale vor suferì o schimbare, vor rămâneà totuş multe, pe când în aceeaş vreme ipotezele adversarilor săi vor fi date cu totul uitării. Aşa spre pildă azi nu mai poate încăpeà îndoială că episcopul Macarie dela 1469, pe care regretatul Bunea, cu o naivitate fără de seamăn, l-a făcut episcop în Haliciul Galiţiei, a fost de fapt episcop cum credeau vechii noştri istoriografi, în Galaţii de lângă Făgăraş.

Ceeace i-a caracterizat pe vechii istoriografi, de cari s'a ţinut şi cav. de Puşcariu a fost alipirea de ceeace am moştenit noi dela înaintaşii noştri şi năzuinţa de a conservà *starea de lucruri*, ce i se pare a fi bună. De aceea cuvintele, care le citează cu un prilej din bătrânul V. A. Ureche sunt pentru dânsul programatice: «A cunoaşte prin ce faze dureroase a trecut neamul românesc până să ajungă la starea de faţă, care celor necunoscători de trecut li-se pare natural şi atât de simplu şi fără să rezulte din această stare de lucruri nici un merit pentru cei cari au creat-o, este foarte folositor, este modul cel mai bun de-a asigurà apărători ai acestei stări de lucruri, este mijlocul prin care nouele generaţii învaţă a iubì şi a venerà memoria, celor cari au realizat evoluţiunea naţională a neamului omenesc».

Istoriografia bisericii noastre îi va rămâneà recunoscătoare şi noi, cei de astăzi, ne dăm seama în faţa mormântului proaspăt al regretatului Ioan cav. de Puşcariu, că steagul de luptă a bătrânului fruntaş a trecut în mânile altora, nu ştim însă de va puteà fi el purtat cu acelaş entuziasm, cu aceeaş dârză îndărătnicie şi cu aceeaş neclintită dragoste, pentru neamul nostru şi pentru biserica noastră strămoşească. *Verax.*

PAVEL ŞI IOAN CA ÎNDRUMĂTORI AI PĂSTORILOR DE SUFLETE

după *Dr. Franz Xaver Mutz.*

Chemarea preotului.

(Urmare).

4. Dar apostolul dă mulţămită într'un mod atât de semnificativ şi instructiv nu numai pentrucă Domnul l-a aşezat în slujba apostolească şi pentrucă i-a dat puterea pentru îndeplinirea ei conştienţioasă, ci şi pentru aceea, că Domnul l-a mai dăruit şi cu credinţa reclamată de aceasta slujbă.

De bună seamă că Pavel erà înzestrat cu cele mai alese însuşiri sufleteşti, erà un suflet adânc cugetător şi un legiuitor neîntrecut al timpului său. Pe lângă acestea mai aveà şi o fire zeloasă: daruri şi însuşiri cari pentru slujba apostolească îl făceau din cale afară destoinic. Dar toate acestea însuşiri şi daruri alese ale lui încă nu-l puteau face nici un apostol adevărat, nici capabil de munca şi jertfele pe cari slujba sa le reclamà şi ele singure nici nu ar fi fost de ajuns pentru întemeierea împărăţiei lui Dumnezeu în inimile oamenilor. Căci în acelea zile de urgie şi de grea încercare pentru creştinism, lucrul de căpetenie şi datorinţa apostolului erà de a nu se potignì, a nu obosì, a nu întoarce spatele, ci a stà neclintit în faţa tuturor maltratărilor, calumniilor, pericolelor, batjocurilor, insultelor şi atacurilor zilnice împotriva vieţii şi, zi de zi fiind expus din toate părţile săgeţilor omorîtoare ale duşmanilor lui Iisus, fără urmă de frică şi fără a clipì din ochi de groază a stà în locul arătat de Dumnezeu.

Negreşit, că îndeplinirea cu scumpătate a acestor cerinţe ale chemării apostoleşti de pe vremuri, este un lucru, care trece peste puterea ţărmurită a unui om. Cu atât mai puţin apoi puteà fi atribuit puterilor şi facultăţilor lui corporale şi spirituale un rezultat care trece peste tot ce e natural. La toate acestea i-a trebuit putere dumnezeiască şi ajutor de sus. Dar îndeplinirea chemării şi rezultatul activităţii sale apostoleşti iarăşi nu puteà fi numai lucrarea graţiei. Pavel erà silit să-şi subordineze voinţa sa graţiei şi cu aceasta să conlucre credincios la propoveduirea evangheliei şi la întemeierea împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ. Dumnezeu a prevăzut, că Pavel nu va întrelăsà şi nu va trece cu vederea nici una din datorinţele impuse de conlucrarea sa cu graţia divină, şi de aceea l-a şi făcut «*vas al alegerii, ca să poarte numele lui Christos înaintea neamurilor şi a împăraţilor*». (Faptele cap. 9 v. 15). Insă Pavel prea bine ştie şi aceea, că conlucrarea sa cu graţia divină este iarăş din capul locului opera

lui Dumnezeu şi de aceea şi scrie în epistola sa către Corinteni: «*ci mai mult decât toţi aceia m'am ostenit, însă nu eu, ci darul lui Dumnezeu care este cu mine*». (I. Cor. cap. 15 v. 10). În epistola către Filipseni (cap. 2 v. 13) spune apoi şi mai hotărît, că «*Dumnezeu este, carele lucrează întru noi*».

De aceea deci, mulţămita pe care o dă Pavel lui Dumnezeu pentrucă l-a chemat la apostolie şi pentrucă l-a socotit credincios este îndreptăţită din toate punctele de vedere.

5. În ce măsură bogată s'a revărsat graţia lui Dumnezeu peste el, apostolul neamurilor, însuşi trebuie să mărturisească «*şi s'a prea înmulţit darul Domnului nostru cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Isus*». (v. 14). Din necredincios ce erà, a devenit nu numai un credincios, ci şi un apostol, un predicator şi propovăduitor al credinţii. Şi cu câtă râvnă, cu câtă abnegaţie a predicat acest apostol credinţa? Câte ţări şi locuri n'a cutreerat. Cât s'a silit prin scrisorile sale să întărească pe cei a căror credinţă se clătinà! Câte n'a suferit pentru credinţă în călătoriile sale! Şi cum i-a robit dragostea către Hristos inima. Însuşi a fost răpit până la al treilea cer şi în inimile atâtora a aprins focul sacru, pe care Hristos l-a adus pe pământ. După toate acestea apostolul aveà destule motive să zică: Mila lui Dumnezeu s'a arătat îndoit asupra mea: Odată a putut Dumnezeu să mă pedepsească şi n'a făcut-o. M'a făcut apoi nu numai pretinul său şi moştenitorul lui Iisus Hristos, ci mai mult, m'a chemat chiar la apostolat.

6. Preot al Domnului! N'ai oare şi tu motiv de a mulţămì Domnului, cu Pavel, în mod deosebit? Domnul te-a «*pus în slujbă*». Căci chemarea preoţească îşi are originea nemijlocit dela Dumnezeu. «*Nu voi m'aţi ales pe mine, ci eu v'am ales pe voi*» zice Domnul. (Ioan cap. 15 v 16). Mai 'nainte de veci te-a hotărît şi ales Dumnezeu pentru preoţie. Urmând aplicării, pe care Dumnezeu ţi-a sădit-o în inimă şi în credinţa că având aplicare vei puteà cunoaşte pe deplin această chemare vecinică, ai intrat în statul preoţesc. Bine ai făcut! Dar sigur, că şi tu eşti dator a da cinste şi mărire lui Dumnezeu, pentrucă te-a chemat la slujba preoţească. Ce ai fi putut aveà şi arătà ca merit al tău? Putea-te-ai lăudà cu ceva bun «*ce nu ai luat?*» (1 Cor. 4 v. 7). Ba mai mult, trebuie chiar să recunoşti, că multe şi mari păcate ai îngrămădit în vieaţă şi la timpul său nu vei puteà zice cu apostolul Pavel, că ai făcut-o din neştiinţă. Nu ai greşit din râvnă rău înţeleasă, ci urmând unei patimi oarbe şi păcătoase ai lucrat împotriva conştiinţei tale. Ai cunoscut pe Hristos ca pe fiiul lui Dumnezeu şi ca pe Mântuitorul tău, ca pe cel mai mare binefăcător, căruia eşti dator să-i mulţămeşti pentru toate câte ai primit

în vieaţă, şi cu toate acestea trebuie să recunoşti, că eşti vinovat de multe păcate grele. Dacă-i aşa, atunci ce te-a făcut vrednic de slujba preoţească? Poţi deci zice cu apostolul: «*am aflat har*». În îndelunga sa răbdare Dumnezeu te-a răbdat, te-a cercetat tot mereu, că oare te depărtezi de el, şi dând cu totul uitării nerecunoştinţa ta, te-a dăruit cu daruri nouă, până când în cele din urmă ţi s'a format în suflet un simţământ de iubire sigur şi tare către Dumnezeu. Atunci ai îndrăznit a face şi cel din urmă pas. Ai trecut cu sfială pragul seminarului preoţesc pentru a te pregătì pentru primirea sfintei hirotonii. Aci în tăcuta singurătate lumina graţiei îţi luminà tainic cărările şi la tot pasul simţeai, că Domnul îţi este aproape! Toate luptele şi îndoielile cari ţi s'au ivit în suflet cu o putere mai mare poate ca în trecut, trebuiau să-ţi servească spre întărire în virtute, singura care te poate ajutà să stai tare şi neclintit ca stânca de granit în mijlocul valurilor vieţii pământene.

După anii de pregătire apoi porţile seminarului iarăş ţi s'au deschis. Plin de ideliasmul cel mai curat şi cuprins de un dor de muncă neţărmurit ai trecut acum pragul aşezământului în care ţi-ai făcut creşterea pentru sfânta slujbă a preoţiei. În sânul neamului din care ai eşit, ţi-ai ales un loc de muncă, pe care tot Domnul ţi l-a designat dintru început, şi cu hotărîrea firmă în suflet de-a'ţi îndeplinì cu scumpătate datorinţele la cari te-ai angajat, te-ai prezentat la episcopul tău, ca el prin punerea mânilor, în faţa sfântului altar, să ceară asupra ta plenitudinea darului Duhului Sfânt şi asupra lucrărilor tale binecuvântarea Celui de sus. Deodată cu darul şi caracterul preoţesc ai primit şi dreptul de a fi ispravnicul tainelor aşezate de Iisus Hristos pentru mântuirea oamenilor. Înzestrat acum cu toate drepturile şi calităţile pe cari le cere în mod imperativ îndeplinirea conştienţioasă a chemării tale de preot, ai păşit în lume ca un apostol al Domnului, îndreptăţit de a fi zi de zi conlocuitor cu Dumnezeu în casa sa cea sfântă. Pune-ţi deci toate puterile şi facultăţile în slujba Domnului şi rezultatele ajunse pe vastul teren de muncă nu ţi-le atribui ţie ca merit, ci mai mult puterii date ţie de sus, ca şi la tine să se adeverească zisa apostolului că «*Domnul te-a socotit credincios şi te-a pus în slujbă.*»

7. Slujba pe care ai primit-o prin punerea mânilor din partea episcopului e de-o aşa sublimitate şi măreţie, ca şi care alta nici nu poate să mai existe, pentrucă nici o altă slujbă, decât aceasta singură te îndreptăţeşte să fii conlucrător cu Christos în realizarea sfântului său plan de a mântuì lumea. E mult îmbucurător adevărul pe care îl revoacă apostolul în mintea învăţăcelului său Timotei prin cuvintele: «*Credincios este cuvântul şi de toată pri-*

mirea vrednic, că Christos Iisus a venit în lume să mântuească pe păcătoşi» (v. 15; conf. Tit. cap. 2 v. 14). Nici un moment să nu te îndoieşti — vrea să-i zică — de adevărul sublim pe care ţi-l spui. Fiul lui Dumnezeu numai şi numai pentru cei păcătoşi s'a făcut om şi a luat asupra sa ostenelile şi suferinţele, în cari viaţa sa pământească a fost atât de bogată. Pe oamenii scufundaţi în marea păcatelor şi prin propria lor vină ajunşi în cea mai neagră mizerie a vrut să-i mântuiască şi să-i facă iarăşi părtaşi şi moştenitori ai împărăţiei lui Dumnezeu şi vieţii cei vecinice. S'a pogorît din cer ca un doftor, ca pe marele bolnav, lumea înstrăinată de Dumnezeu, de cumplita lui boală să-l tămăduiască.

Şi cu câtă bunătate, cu câtă îndurare şi iubire cercetează El pe acest bolnav. Bolnavul însă în nesocotinţa sa se întoarce împotriva doftorului său, îl alungă dela sine şi când El iarăşi se întoarce, comite şi crima că-i varsă sângele şi-l omoară. Insă chiar din sângele vărsat pe cruce pregăteşte doftorul ceresc medicina bolnavului atât de înrăutăţit. Eu însumi — zice apostolul — sunt cea mai bună mărturie despre bunătatea, îndelungă răbdarea şi îndurarea fără margini a lui Dumnezeu faţă de omenimea păcătoasă. Căci dintre toţi păcătoşii «*cel dintâiu sum eu*» şi cu toate acestea am aflat har înaintea lui Dumnezeu. Capul meu poate fi o mângăere pentru ceialalţi păcătoşi şi totodată şi chezăşia cea mai bună, că Dumnezeu şi pe ei vrea să-i mântuiască din robia grea a păcatelor. Faptul, că un medic vindecă pe bolnavii cari sufăr de cele mai grele şi învechite morburi, deşteaptă în cealaltă mulţime de suferinzi cea mai mare nădejde. Aşa dară nime să nu mai dubiteze de mântuirea sa, sau să se teamă că ar fi alungat de Dumnezeu, dacă şi-ar deschide inima pentru primirea harului. Căci ce şi este păcatul în raport cu milostivirea lui Dumnezeu? O ţesătură de paiangen, pe care vântul o destramă cu uşurinţă. *Din cele de până aici rezultă deci, că datorinţa cea mai de căpetenie şi cea mai mare a preotului, care covârşeşte pe toate celelalte, este să contribue din toate puterile la mântuirea păcătoşilor.*

8. *Cum va satisface preotul acestei datorinţe* şi cum va conduce pe oameni spre ţinta pentru cari au fost creaţi, aceasta o arată apostolul prin cuvintele: «*Iară plinirea poruncii este dragostea din inimă curată şi din cunoştinţă bună şi din credinţă nefăţarnică*». (v. 5). Credinţa este «*Inceputul mântuirii*», «*baza şi fundamentul*» edificiului măreţ al împăcării omului cu Dumnezeu. Fără ea nime nu poate să se mântuească. De aceea, păstrarea credinţei curate şi nefalsificate în credincioşii săi, preotul trebue să o considere ca prima sa datorinţă. Credinţa ne învaţă a cu-

noaşte pe Dumnezeu şi revelaţiunea sacră, ne arată ce-i plăcut şi ce-i neplăcut lui Dumnezeu, ce să facem şi ce să nu facem în interesul mântuirii sufletului nostru.

Pe lângă acestea credinţa curată și nefalsificată trebue să ne îndrepte voinţa într'acolo, ca răul să-l încunjurăm și binele să-l facem, ca prin aceasta să se nască şi să se desvoalte în noi o conştiinţă bună și nădejdea în viaţa de veci să se ţină pururea trează!

Nădejdea firmă în viaţa de veci apoi îndreptăţeşte pe creştin să exclame cu Sfântul Ilarie: «*Suflete al meu, de ce te temi? Șeptezeci de ani aproape ai slujit Domnului și te temi de moarte*»? Ea delătură frica de oameni și te pune în poziţia de a suferi de bună voe şi cu plăcere chiar şi martiragiul pentru credinţă. Cu cât mai mulţi se scoală asupra noastră — zice Sfântul Iustin — cu atât mai mult creşte numărul celor ce ne cunosc fericirea sufletească, de care suntem părtaşi, ca şi viţa de vie, care aduce cu atât mai multe roade, cu cât mai des se curăţeşte. (Apolog. 1). Fructul conştiinţei bune este *curăţenia inimei*, care, liberă de iubirea de sine, nimic altceva nu ţinteşte şi cere, decât împlinirea voinţei lui Dumnezeu şi preamărirea lui. In modul acesta apoi se formează în om aceea iubire sfântă care se îndreaptă şi sileşte spre Dumnezeu, din toată inima, din tot sufletul şi din toată virtutea. Care nimic nu detrage lui Dumnezeu, ci dinpotrivă, toate creaturile numai în Dumnezeu şi în voinţa lui sfântă le iubeşte. O iubire, prin care se formează acei oameni drepţi cari nu stau sub lege, ci deasupra legii, cărora, după zisa apostolului «*lege nu se pune*» (v. 9), dar cu toate acestea o îndeplinesc cu scumpătate și cari la «*ţinerea cum se cuvine*» a legii se determină nu prin vre-o oareșicare frică de pedeapsă, ci prin iubirea care le umple inima. Aceia care nu se leagă de litera legii, ci pătrund în spiritul ei; cari — sănătoşi cu sufletul — n'au trebuinţă de doftoria legii, ci lucră liberi cu deplină putere de viaţă. Intre asemenea împrejurări legătura sufletului cu Dumnezeu, după măsura în care pe pământ aceasta este cu putinţă, este pe deplin restatornicită.

9. *Deci chemarea preotului este de a conduce pe credincioși la această dragoste*, pe care apostolul i-o face ucenicului său atât de învederată și pe care i-o leagă cu atâta insistenţă de suflet. Apostolul trebuià în vremea aceea să se plângă, că mulţi învăţau altfel, de cum a propoveduit el însuşi, că mulţi se ocupă cu basme şi genealogii fără de sfârșit (conf. Tit. cap. 1. v. 14; cap. 3 v. 9) provocând prin aceasta greutăţi și sminteli, în loc de-a propoveduì credinţa adevărată, revelată de Dumnezeu, şi în loc de-a promovà «*iconomia lui Dumnezeu, care este întru credinţă*»

(v. 4) şi cu ea întărire în cele bune a celor credincioşi. Ei nu au luat în seamă fundamentul şi ţinta vieţii creştineşti şi ca o urmare a acestora «*s'au întors la cuvinte deşarte... neînţelegând nici celece grăiesc, nici de celece întăresc* (v. 6 şi 7). In schimb însă Timotei erà «*adevăratul fiu întru credinţă*», al apostolului, căci credinţa în Christos — Fiul lui Dumnezeu — pe care a primit-o dela apostol, a păstrat-o curată, întreagă şi neprihănită; ba şi mai mult, această credinţă cu toată puterea ei de viaţă a ridicat-o la valoarea unei neclătite norme a vieţii creştineşti. Credinţa vie şi tare a învăţăcelului dă apostolului cea mai puternică dovadă, că Timotei în lupta cu greutăţile de tot soiul, legate de slujba sa, nu se dă învins, ci din contră, încordându-şi toate puterile, va purtà cea mai mare şi părintească grije pentru cei încredinţaţi păstorirei lui.

10. Credinţa tare şi vie, care a însufleţit atât de mult pe Timotei de-a lucrà neîncetat şi cu atâta sirguinţă în ogorul sămănat de apostolul Pavel, este şi pentru un preot cea mai de căpetenie condiţie pentru o muncă binecuvântată şi mănoasă în serviciul evangheliei. *De aceea, grija preotului înainte de toate trebue să se îndrepte într'acolo, ca focul şi puterea credinţei în sufletul său nici decum să nu se împuţineze.* Timpul în care trăim pentru credinţă este destul de periculos. De aceea preotul, neîncetat şi cu căldură trebue să se roage în toate zilele: «*Inmulţeşte Doamne în mine credinţa*». Şi deoarece credinţa este un dar, preotul cât de des să se îndrepte cu rugăciunile sale către dătătorul şi izvorîtorul tuturor darurilor şi cu stăruinţă să zică: «*Vino Duhule Sfinte, sălăşlueşte-te întru noi, cercetează inimile fiilor tăi... aprinde în noi flacăra luminei celei de sus şi varsă iubire în inimile noastre*».

Practicarea rugăciunei pune în stare pe preot de a le judecà toate în lumina credinţei şi-l face să cunoască pe deplin valoarea sufletelor răscumpărate cu sângele lui Christos. Credinţa adevărată, pe cum zice Sfântul Hrisostom, este mama iubirii. Lipsa de iubire tradează numai decât şi lipsa de credinţă. Practicarea şi manifestarea şi în afară a adevăratei iubiri de altă parte arată cu toată hotărîrea şi o tărie a credinţei.

11. Deaceea, preot al Domnului! umpleţi inima de acea iubire supranaturală, care nu este întemeiată pe carne şi sânge, ci pe har; care nu este egoism, ci o predare şi un devotament profund către Dumnezeu pentru fericirea cea vecinică a omenimei. Cum îşi iubeà Iisus pe ai săi! Tot mereu aveà în vedere mântuirea şi fericirea cea vecinică a celor, pe cari i-a iubit. Invaţă a iubí, învaţă a iubì adevărat şi curat! Iubirea din inimă curată ne dă un impuls puternic nizuinţei spre mântuirea sufletului, ne

dă în aceasta nizuinţă o tărie neînfrântă şi o perseveranţă, care nici într'o împrejurare nu dă greş.

Alungă-ţi ori şi ce pizmă şi invidie din inimă, căci pizma şi invidia dă totdeauna dovadă de o poftă după mărire, care îţi pune pedeci de neînvins în munca binecuvântată, pe care eşti dator să o desfăşuri în cercul tău de activitate pentru mântuirea sufletelor credincioşilor tăi. Nimic nu constitue o pată mai întunecată şi mai ruşinoasă pentru genul omenesc, cum zice Sfântul Hrisostom, ca nebăgarea în seamă şi dispreţuirea preceptelor impuse de dragostea frăţească şi ca lipsa de străduinţă de a o cultivà şi ţineà totdeauna vie, precum iară nu poate existà pentru om o podoabă mai frumoasă ca apărarea ei şi ca nizuinţa de a o câştigà cu ori şi ce preţ. Din iubire faţă de noi a făcut Mântuitorul promisiunea: «*de vor fi doi dintre voi într'un înţeles pe pământ, de tot lucrul ce vor cere, va fi lor, dela Tatăl meu cel din ceriuri*» (Mat. cap. 18 v. 19). Preot al Domnului! învaţă deci şi tu a iubì! Petrece cât de des în sfinţenie! Făcând aceasta te vei convinge totodată în măsură tot mai mare despre existenţa aceluia, care ne învaţă a iubì şi care singur ne poate da iubirea. Razele iubirii dumnezeeşti luminează, dau viaţă şi însufleţesc ca nimic alta, pe ori şi care om care vine în lume. Dar *credinţa şi iubirea* numai prin lupte se agoniseşte şi păstrează şi e atât de ştiut, că acestea podoabe a virtuţiilor creştineşti prea des sunt ameninţate nu numai de duşmani externi ci şi interni. Pentru subjugarea patimilor şi primejdiilor venite din afară se cere multă prevedere şi circumspecţiune din partea creştinului, iar primejdiilor interne, cari vor să distrugă aceste virtuţi li-se poate pune capăt prin întărirea continuă a vieţii virtuoase.

12. Apostolul asamănă credinţa cu o corabie, a cărei ancoră este conştiinţa bună. Lipsa unei conştinţe bune este pentru credinţă din cale afară periculoasă. Aceasta o dovedeşte apostolul atunci, când dă indemn învăţăcelului său zicând: «*să te osteşti în'trânsele bună oştire, având credinţă şi bună conştiinţă, care unii lăpădându-o, din credinţă au căzut*» (v. 18—19). Aici apostolul spune un adevăr, pe care istoria bisericească din toate veacurile îl confirmă pe deplin. Mulţi au căzut din credinţă, fiindcă, fuduli fiind, voiau să ispitească şi să cerce toate numai cu mintea. Alţii iarăşi, poate chiar majoritatea naufragiaţilor în credinţă, se înstrăinează de aceasta virtute prin modul lor de vieţuire, prin purtări rele şi mai ales prin imoralitate. Chiar şi în testamentul vechiu ni-s'a arată, că imoralitatea a premers totdeauna idololatriei şi ateismului, iar în Testamentul nou, în biserica întemeiată de Hristos, lucrurile se petrec întru toate asemenea. Şi e de tot

natural ca să fie aşa. Păcătoşenia şi credinţa se exchid reciproc. Credinţa în viaţa de veci şi în dreapta răsplătire de dincolo de mormânt este un dojenitor neînduplecat şi un judecător puţin iubit, pe care oamenii cu multă plăcere îl ocolesc.

Virtutea iubirii creştineşti peste tot nici nu o putem agonisì fără ca pentru ea să ne luptăm tot mereu, clipă de clipă. Lupta aceasta o purtăm pentru omorîrea patimilor interne cari ne bântue sufletul, căci e un adevăr incontestabil, că în măsura în care sporeşte patima, în aceiaşi măsură se împuţinează iubirea, până când în cele din urmă lipsit de căldura binefăcătoare a iubirii creştineşti sufletul nu numai că se abrutizează, ci se şi mortifică. De aceea pentru sporirea în iubire, suprimarea şi înfrânarea patimilor este un mijloc indispensabil, căci cu cât mai mult scade egoismul cu atât mai mult creşte şi se întăreşte în noi iubirea faţă de Dumnezeu.

Dar ce să facă acel preot, a cărui credinţă se clatină şi care prea puţin este întărit în iubire. Clătinându-se în credinţă, nu va puteà întărì în această virtute nici pe alţii. Disordinat în viaţa proprie, nu poate ţineà nici pe alţii în bună rânduială. Dimpotrivă dacă este model turmei în credinţă şi dragoste, şi aceste virtuţi se bazează pe umilinţă, dacă în sufletul său păstrează tot mereu un oareşcare simţământ de nevrednicie şi dependenţă de graţia lui Dumnezeu atât în ce-l priveşte pe el cât şi în ce priveşte mântuirea sufletească a credincioşilor săi, atunci nu vorbeşte şi lucrează el, ci puterea lui Dumnezeu prin el. Atunci prin misiunea sa sublimă se va impune turmei cuvântătoare pe care o păstoreşte într'un mod absolut şi pretutindenea pe unde se va întoarce, va aflà inimi primitoare şi secerişul va fi din cele mai bogate. Atunci şi el va fi stăpânit de bucuria pe care a simţit-o apostolul când a zis: «*Iară împăratului vecilor, celui nemuritor, celui nevăzut, unuia preaînţeleptului Dumnezeu, cinste şi mărire în vecii vecilor, Amin*».

Preotul ***Aurel Popoviciu.***

Dacă capete superficiale, cari paradează cu plăcere ca eroi ai zilei, nu voesc să recunoască nimic mai înalt şi mai presus de lumea materială pe care o observăm cu senzurile noastre — o astfel de aroganţă a unora nu o putem pune în socoteala ştiinţei; cu atât mai puţin poate ea să-i servească ştiinţei spre folos şi onoare.

Robert Mayer.

CUM SĂ POSTIM?

— Cuvântare rostită în misiune tractuală şi potrivită pentru timpul postului. —

„De nu veţi iertă oamenilor greşalele lor, nici Tatăl vostru nu va iertă greşalele voastre. — Iar tu când posteşti, unge capul tău şi faţa ta o spală“ (Ev. Matei c. 6. v. 15 şi 17).

Fraţilor!

A fost poate o întâmplare nenorocoasă pentru noi, că între «casele Domnului» din satele noastre — pe lângă toată vecinătatea ce favorizează această margine — n'a fost o legătură mai strânsă, mai viuă. Credincioşilor noştri nu le-a fost dat să vadă la altarele lor şi alţi slujitori, decât doar cu anumite prilejuri mai sărbătoreşti: ca sfinţire de biserică şi şcoală sau vre-o serbare culturală naţională, vre-o conferenţă tractuală ş. a.

Dar astfel de praznice sunt de tot rare în vieaţa satelor. Şi în primul rând, poate tocmai noi păstorii am fost vina la această scumpete în propoveduirea împrumutată a cuvântului lui Dumnezeu.

Cercetându-ne deci mai cu deamăruntul datorinţele am aflat şi partea aceasta uitată.

În conferenţa noastră tractuală din 1910 la indemnul şi propunerea şefului tractual, s'a adus hotărîrea însemnată, ca să schimbăm din când în când altarele noastre de jertfă, să începem o propoveduire împrumutată a învăţăturilor sfinte.

Pentru îndeplinirea acestei hotărîri am venit astăzi în mijlocul vostru, ca împreună cu slujitorul acestui altar, să aduc Tatălui ceresc rugăciuni de preamărire, mulţămită şi cerere pentru creştinii acestei fruntaşe comune şi de pretutindenea. Am venit să vă tălmăcesc şi eu câteva cuvinte evanghelice, să vă descoper câteva mărgăritare din cartea cărţilor, Sf. Scriptură.

Fraţilor creştini! Timpul dela «Naşterea Domnului», «dulcele Crăciunului» a fost pentru noi timp de bucurie, de veselie, de petrecere şi desfătare. Aceste sunt zilele ospeţelor şi a diferitelor petreceri.

Dar acum acestea s'au sfârşit. Suntem în zilele sfântului post; dela petrecerile cele vesele şi plăcute trebue să trecem la căinţă şi înfrânare. Şi ne-ar fi căzut cu greu poate această schimbare, dacă ne-ar fi surprins deodată, fără nici o pregătire. Ne-ar fi tulburat seninătatea zilelor de înviorare.

Întocmirea minunată a bisericii creştine însă, se vădeşte şi de data aceasta.

Cu săptămâni înainte de aceasta ne-a vestit să ne pregătim. Să începem reculegerea, să ne desbăerăm de plăcerile lumeşti, căci soseşte un moment de vindecare şi înălţare sufletească.

De câteva săptămâni, înţeleapta aşezare şi întocmire a bisericii, prin slova povăţuitoare a cărţii: «Triodului», ne pregăteşte puntea de trecere.

Începutul pregătirilor se face cu Dumineca Vameşului şi-a Fariseului, prin cântarea bisericii: «Uşile pocăinţii deschide-mi mie dătătorule de

vieață...» Iar cuvântul evangheliei din acea zi, prin o vie asemănare a doi oameni, ne lasă moștenire parabola pilduitoare a rugăciunii, ca an de de an să ne pregătească, să ne învețe, cum să fie ruga noastră cătră Dumnezeu, din ce simțăminte să izvorească. Ne învață că Rugăciunea să ne-o facem cu inima înfrântă și smerită, ca să fie bineprimită și să dobândim iertare de păcate ca vameșul. Să nu izvorască din mândrie și îngâmfare, căci atunci ne vom osândì ca fariseul.

In evanghelia din Dumineca a doua, a fiiului rătăcit, se iartă din partea unui tată greșalele fiiului, care recunoscându-și slăbiciunile, patimile și desfrâul, se căește, îi pare rău, cere îndurare prin mărturisirea păcatelor: «Greșit-am la cer și înaintea ta».

Pilda dumnezeească ne pregătește și pe noi, la recunoașterea păcatelor, la părere de rău, la căință și mărturisire. Fiiul pierdut nu este altcineva, decât omenimea abătută dela calea lui Dumnezeu, rătăcită și încătușată în tot felul de slăbiciuni. Tatăl este Dumnezeu, care ne iartă, se milostivește spre noi, când ne recunoaștem rătăcirea, ne dăm seama de greșeli și cu căința și mărturisirea rătăcitului cerem iertare.

Evanghelia din Dumineca următoare, a lăsatului de carne, ne arată cât de îndreptățit este indemnul pildelor de mai 'nainte. Aici e așezat: «adevărul credinții noastre despre judecata cea mai de pe urmă», cu scopul de a ne aduce aminte, cumcă cu săvârșirea vieții pământești, nu s'a sfârșit totul, ci va urmà o judecată, când toți vom fi trași la răspundere pentru faptele noastre. Evanghelia aceasta ne prevestește deci: să părăsim căile fărădelegilor, să ne îndreptăm vieața, să ne căim. Ne învață, deci să ne dăm seama că în curând se va începe «marele post» când va trebuì să ducem altă vieață. (Colecția Tarnavschi-Voiutschi).

In Evanghelia lăsatului de brânză, ni se pune înainte o poruncă însemnată a bisericii, porunca postului, arătându-ni-se totodată și felul cum trebuie împlinită această poruncă.

Sâmburele, măduva acestei porunci se găsește în cuvintele: «De veți iertà oamenilor greșalele lor, ierta-và și vouă Tatăl vostru cel ceresc. Iar de nu ve-ți iertà oamenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru nu va iertà greșalele voastre. Iar tu când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor, că postești».

Fiind aceasta învățătura despre post, asupra acestei porunci voiu stăruì mai mult spre a-i cunoaște rostul în viața noastră creștinească, spre a vă arătà cum și în ce chip trebuie ținută.

Fraților! Orice lucru, fie mare, fie mic, numai atunci îl poți îndeplinì cum se cade, dacă te nizuești a pătrunde în firea lui, dacă îl cunoști pe deplin.

Oricărei legi, oricărei porunci, fie bisericească, fie cetățenească, noi numai atunci ne vom puteà supune, îi vom ștì împlinì cerințele ei, dacă ne vom da silința să o înțelegem cum se cade, să-i cunoaștem rostul și însemnătatea.

Asemenea stăm şi cu poruncile pentru post. Noi numai atunci le vom îndeplinì cu pricepere, în curăţenia şi lumina lăsată de lege şi biserică, dacă le vom pătrunde în toată fiinţa lor.

Cunoaşterea aceasta amănunţită o vom căutà cu dinadinsul, căci pentru cei mai mulţi dintre creştini, zilele de post, sunt zile de povară, de nelinişte, zile de osândă. Şi Doamne ce greşală mare e a aveà astfel de credinţă.

Mă opresc deci o clipă asupra orânduirii lor, ca să le cunoaştem rostul.

Cele 4 mari posturi de preste an sunt aşezate de biserică, pentru reamintirea următoarelor momente însemnate din vieaţa religioasă.

Postul cel mare e aşezat, iubiţilor, spre aducerea aminte de cele 40 de zile, pe cari însuşi Mântuitorul le-a postit în pustie, înainte de a-şi începe munca pentru răscumpărarea, mântuirea şi reînvierea noastră.

Pentru noi, pentru ştergerea păcatelor noastre a postit Mântuitorul «post negru» (cu înfrânare dela toate) ca să ne arate, nu numai cu cuvântul ci şi cu fapta să ne slujească de pildă, odată pentru toate timpurile ce vor urmà. A voit să ne înveţe, că în vieaţa pământească prea adeseori tulburată de viforul ispitelor, de greutăţi şi patimi, pentru recâştigarea iertării de păcate şi a izbăvirii avem lipsă de anumite momente, în cari mai cu dinadinsul să ne înfrânăm în vieţuire, mai cu deamăruntul să ne gândim, să ne dăm socoteală asupra faptelor, să ne curăţim simţirile.

Postul cel de 6 săptămâni înainte de Naşterea Domnului, «postul Crăciunului» e orânduit spre amintirea celor 5508 de ani, pe cari Dumnezeu i-a lăsat să treacă dela căderea omului în păcat, dela scoaterea din raiu a lui Adam, ca timp de pregătire, pentru primirea viitorului Mesia, pentru primirea Fiiului lui Dumnezeu. Timpul de pregătire, pe care ni-l reîmprospătează acest post, slujeşte omenimei de pildă, că spre a primì preacinstitul trup şi sânge al Mântuitorului, «Sf. Cuminecătură», are lipsă de pregătire şi înfrânare.

Postul Sf. Apostoli, al Sânpetrului e aşezat de sf. părinţi întru cinstea apostolilor Petru şi Pavel, cari au fost şi sunt mari dascăli ai lumei şi au suferit multe pentru mărturisirea credinţii lor, — ca noi în acele zile, înfrânând dorinţele trupeşti şi sufleteşti, să ne luminăm mintea şi inima cu învăţăturile şi faptele lor, să le urmăm credinţa.

Postul sf. Mării e pus întru cinstea preasfintei Născătoare de Dumnezeu, întru reamintirea vieţii curate a Maicii pururea fecioare, întru reamintirea suferinţelor Maicii Domnului, care s'a supus orânduirii prea înalte, ca Fiiul său să fie adus jertfă pentru păcatele noastre.

Pe lângă reamintirea acestor momente, posturile au mare influinţă binefăcătoare asupra celor ce le ţin. Prin înfrânare dela acele fapte, patimi şi lucruri, cari nu stau în conglăsuire cu poruncile legii creştineşti se produce o îndreptare în vieaţa credincioşilor.

Şi ca să fie susţinută legătura între cele 4 posturi, ca omul în continuù să fie chemat la înfrânare de patimi şi întărit în suportarea greului

zilei prin harul ce se pogoară de sus — grija stăruitoare a bisericii a rânduit în fiecare săptămână încă 2 zile de post.

Aceste zile, Mercurea şi Vinerea, ne aduc aminte de vieaţa plină de patimi, de răstignirea, suferinţele şi moartea pe cruce a Mântuitorului, — ca şi noi să suferim cu răbdare, iertare şi seninătate de suflet toată povara vieţii şi noi să murim, când va cere trebuinţa vremii, pentru apărarea învăţăturii creştine, podoaba şi bogăţia de căpetenie a sufletului nostru.

Fraţilor! Partea cea mai mare dintre credincioşii bisericii noastre ortodoxe, deşi nu cunosc însemnătatea binefăcătoare a posturilor, totuş ştiu din praxa vieţii şi slova calendariilor, zilele prescrise pentru post. Şi le ţin. Le ţin cu multă îngrijire şi asprime şi mărginenii noştri, ca să rămân acum la noi.

Dar ţinerea aceasta se mărgineşte numai la atâta, că noi în zilele acestea nu mâncăm «cu dulce», nu mâncăm mâncări pregătite cu unsoare, carne, brânză, ouă ş. a. în schimb ne hrănim cu mâncări de post.

La postul acesta aflăm o mulţime de scăderi. Par'că-i făcut de silă, căci auzim o mulţime de tânguiri asupra lui.

O parte dintre credincioşi, pe lângă tot mâncatul mult, se plâng, că «se simt leşinaţi», nefiind mâncările destul de saţioase. Pe alţii îi auzi plângându-se, după câteva zile de post, că «nu ştiu ce să mai mănânce de post, ce să mai pregătească». Pe o parte însemnată o auzi tânguindu-se «că nu mai poate ţineà», «că cum vor mai trece săptămânile ce mai sunt de postit» până să vie ziua îngăduitoare, ziua cea milostivă, ziua mâncării de dulce, «Paştile», fără să se gândească că atât postul, cât şi ziua cea mare a Paştilor au cu totul altă chemare pentru om.

Cu alte cuvinte, fraţilor, postul nostru nu constă din reţinere, din înfrânare dela mâncări, ci mai ales din îndopare cu mâncări de post, cari par-că nu mai au saţ, cum e vorba.

Uităm în chipul acesta de cuvintele mari şi cu greutate ale sfântului apostol Pavel, care zice: «Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi beutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul sf.»

Să ţinem postul de bucate, dar să-l ţinem şi pe acesta cum se cade, să-l însoţim apoi de un număr bogat de mătănii, de rugăciuni, în cari să ne înălţăm cu mintea, cu voia şi cu inima noastră cătră cel Atotputernic; atunci vom fi creştini adevăraţi, buni şi drepţi.

Felul cum ţinem noi postul este o amăgire de sine, o credinţă deşartă, o pricepere întunecată.

Şi nu ar fi atât de mare păcatul rătăcirii, dacă însaşi legea creştină, legea noastră nu ne-ar învăţà, nu ne-ar luminà, cum se cuvine să postim, nu ne-ar spune, care este postul adevărat.

Iată ce ne învaţă despre post d. e. fericitul părinte Ieronim: «Feriţi-vă de a vă lăudà cu postul care se cuprinde numai în înfrânare de bucate. Au nu ştiţi, în ce stă postul adevărat? El stă în lăpădarea cu totul

de orice fărădelege. Deci deslegaţi toate legăturile nedreptăţii, iertaţi aproapelui vostru toate greşalele, căci numai astfel vă va fi postul de folos. Voi nu postiţi, dacă vă certaţi cu deaproapele, vă pizmuiţi, vă urîţi, vă batjocoriţi».

Un învăţăcel de al Apostolilor ne cuprinde postul în următoarele: «Nu face nici un rău în vieaţă, slujeşte lui Dumnezeu cu inimă curată, dacă faci aşa atunci împlineşti un post mare şi plăcut lui Dumnezeu».

Sf. Ioan Gură de aur ne vorbeşte despre post în următorul chip: «Post înţeleg eu nu pe acela, pe care-l ţin mulţi, ci pe cel adevărat, adecă înfrânarea nu numai dela mâncare, ci şi dela păcat, căci postul singur de sine nu poate mântuì pe cela ce-l ţine, dacă nu va fi postit după legea, care-l rândueşte. Postul este o doftorie, dar o doftorie, care deşì ar fi oricât de folositoare, totuş adesea nu-i de nici un folos pentru cel ce nu ştie cum să o ia şi cum să o păzească. — Cinstea postului stă nu numai în schimbarea mâncărilor, ci mai cu seamă în schimbarea vieţii. Tu posteşti? Dovedeşte-mi aceasta cu faptele tale. Să nu postească numai gura, ci şi vederea şi auzul şi picioarele şi mânile şi toate mădulările trupului nostru.

«Să postească mânile de a răpì şi de a pricinuì durere aproapelui. Să postească şi auzul, şi postul auzului stă în aceea, ca să nu ia aminte la clevetire şi grăire de rău.

«Ochii de asemenea să postească. Hrana ochilor este vederea. Tu nu mănânci carne, nu guşti nimic de frupt? Nu gustà, deci nici cu ochii din neruşinare, nu avea privirea de frupt.

«Postească încă şi limba de vorbe urîte şi sudălmi. Ce folos că vom postì de mâncare, că ne vom înfrânà dela peşte şi carne, iar pe aproapele nostru îl vom mâncà de viu?»

Acesta ar fi, iubiţilor, postul in lumina adevărată, postul creştinesc, postul prescris de legea noastră creştină.

Astfel de post, care constă nu numai din reţinere dela anumite feluri de mâncări, ci mai ales din punerea în practică a virtuţilor creştineşti. Din tinderea şi năzuinţa după o vieaţă arătată de Mântuitorul: «Cel ce voieşte să vină după mine, să-şi ia crucea şi să-mi urmeze mie».

Şi în multe alte locuri ale sf. Scripturi, găsim poveţe despre adevăratul post.

Socotindu-le de îndestulitoare pe cele aduse, mă mărginesc încă asupra unei învăţături de a Mântuitorului păstrată de evanghelistul Marcu, care se ridică asupra celor amintite. E o învăţătură, care ne arată de ce porniri să fie însoţit adevăratul post.

— Odată Mântuitorul predicà mulţimei. Desfăşură o învăţătură sublimă, necunoscută până atunci. Nici chiar învăţăceii n'au putut-o pătrunde pe deplin. De aceea după plecarea mulţimei, cer desluşiri dela învăţătorul lor. Mântuitorul mirat le zice: «Au şi voi sunteţi aşa de neînţelegători; au nu vă pricepeţi, că tot ce întră în om dinafară nu poate să-l spurce.

Că nu intră în inima lui, ci în pântece şi ese pe afedron, curăţind toate bucatele. Şi ziceà: că ceeace ese din om, aceea spurcă pe om. Că dinlăuntru, din inima omului, ies gândurile cele rele, preacurviile, curviile, uciderile, furtişagurile, asupririle, vicleşugurile, înşelăciunile, ochiul viclean, hula, trufia, nebunia. Toate relele acestea es dinlăuntru şi spurcă pe om». Marcu c. VII. v. 18-24.

Fraţilor! Din cele arătate, nădăjduesc a fi înţeles, cum este de a se ţineà postul, în temeiul învăţăturilor creştine.

Asemănând acum postul nostru, cu acesta arătat şi prescris de biserică, trebue să recunoaştem şi să mărturisim, că postul nostru stă departe. E cu mult prea slab, ca să poată da sufletului o împăcare cu sine, pace şi linişte pământească şi apoi să-i asigure măcar un colţ în împărăţia cerească.

Noi postim, ne înfrânăm dela anumite mâncări, pe Dumnezeu însă nu-l iubim, nu-l cinstim după cuviinţă; noi postim, la biserică însă nu mergem, măcar de câteori am puteà. Şi apoi şi când mergem nu ascultăm cu evlavie, nu ne rugăm cu cuviinţă, nu urmărim din toată mintea, inima şi voia noastră desfăşurarea slujbei dumnezeeşti.

Noi postim, rugăciunile multe puţine câte le ştim nu le rostim după cerinţa legii, regulat, sara şi dimineaţa, precum şi la masă.

Noi postim, dar uităm datorinţele faţă de biserică şi şcoală, faţă de diferite societăţi menite să ne lumineze mintea, să ne cultive şi nobiliteze sufletul, să ne uşureze munca.

Postim, dar lăsăm la o parte datorinţele faţă de neam, limbă şi lege.

Postim, dar faţă de familie, faţă de cei ce ne stau mai aproape, faţă de părinţi, fraţi, surori şi rudenii, faţă unul cu altul însă, nu ne purtăm totdeauna cu iubirea, cinstea şi dreptatea poruncită de legea creştină.

Prea adeseori ne batjocorim, ne hulim, ne vorbim de rău, ne pizmuim, minţim, ne înşelăm, ne purtăm pe la judecăţi cheltuind vremea prin odăile de aşteptare, cheltuind bani scumpi pentru cele mai mici neînţelegeri şi vătămări de onoare, pentru cele mai simple lucruri.

Nu ajutorăm pe văduve şi orfani. Ajunşi în vre-o greşală unul faţă de altul, nu ne iertăm, ba nu arareori se poate auzi de pe buzele neînfrânate ale cuiva: «că nu-l iert nici mort» şi peste puţin îl vezi, îndrăznind pe un astfel de om necugetător a zice rugăciunea: «Şi ne iartă nouă păcatele noastre, precum iertăm şi noi greşiţilor noştri». Unui astfel de om aşa i-se va şi iertà, că zice sf. evanghelie: «De ve-ţi iertà oamenilor greşalele lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru cel ceresc. Iar de nu ve-ţi iertà oamenilor greşalele lor, nici Tatăl vostru nu va iertà greşalele voastre».

Şi cum n'am iertà, când ştim că noi atâta trebuinţă avem de iertare, greşind în tot minutul, în tot ceasul, cu voie şi făr' de voie, cu ştiinţa şi cu neştiinţa.

Prin post, «care e sabie care taie toată răutatea dela inimă», să ne nizuim mai ales deci a împedecà toate izbucnirile pătimaşe, toate slăbi-

ciunile, toate răutăţile trupului şi a sufletului, ca prin o astfel de îngrijire să ajungem a ne ferì de ori-ce fărădelege, să ajungem a ne potrivì faptele şi vieaţa întru toate cu legea creştină.

«Postind, fraţilor, trupeşte prin înfrânarea dela anumite mâncări, să postim şi duhovniceşte prin îndeplinirea virtuţilor creştineşti: Să iubim pe Dumnezeu, pe deaproapele, să ne înstrăinăm de răutăţi, să ne înfrânăm limba, să ne lăpădăm de mânie şi de minciuni, să lăpădăm toată legătura nedreptăţii, să dăm flămânzilor pâne, celor săraci şi nevoiaşi milă şi ajutor ca să luăm de la Christos - Dumnezeu mare milă». (Triod săptămâna mare).

Şi această postire, după cuvântul evangheliei, s'o facem «cu spălare de faţă, cu ungere de cap» fără nici o arătare, fără nici o îndoială şi părere de rău, fără nici o şovăire şi mustrare, ci din dragoste curată, din îndemn creştinesc, asigurându-ne numai astfel pacea pământului şi împărăţia ceriurilor. — Amin.

Ioan Popa,
preot în Sălişte.

CRONICĂ BISERICEASCĂ-CULTURALĂ.

Jubileul protopopului Teodor Herman. Un praznic de înălţare sufletească a fost pentru suflarea ortodoxă a tractului Deş ziua de 8/21 Ianuarie a. c. S'a sărbătorit praznicul muncii de un pătrar de veac, a d-lui protopop T. Herman.

Serbarea aceasta frumoasă a fost un generos şi nobil act de recunoştinţă a turmei faţă de păstorul său. Întreg protopopiatul Deşului, preoţi, învăţători şi mireni, însufleţiţi de aceeaş dragoste a luat parte la momentul de recunoaştere şi răsplată a muncii harnice şi încununată de succese.

Mângăerea sărbătoritului a fost mare şi i-a crescut şi mai tare îndemnul pentru continuarea muncii, când a văzut că fiii tractului conduşi de Sfinţia Sa ştiu să-şi manifeste şi prin forme externe iubirea, alipirea şi recunoştinţa faţă de părintele lor iubitor.

Cuvântarea festivă a fost rostită de presbiterul G. Hango. A fost un cuvânt bine simţit şi o icoană frumoasă a unei activităţi roditoare. Preoţimea tractului prin rostul părintelui T. Cotuţiu a oferit jubilantului ca omagiu un frumos şi impunător tablou al preoţilor tractuali, având în mijloc figura venerabilă a iubitului sărbătorit.

Deasemenea şi învăţătorimea îi oferă un tablou al învăţătorilor prin învăţătorul B. Fărcaş.

Jubilantul T. Herman adânc mişcat de această manifestaţie mulţămeşte azistenţei din biserică şi prin o rugăciune de mulţămită şi preamărire lui Dumnezeu dă binecuvântarea părintească fiilor săi binevoitori.

În sinodul protopresbiteral extraordinar se aduc apoi 2 hotărîri, una ca fondul protopresbiteral pentru salarizarea protopopului să poarte de aici înainte numele lui Teodor Herman, iar alta de mare importanţă culturală, ca în Deş să se înfiinţeze o şcoală elementară confesională gr.-or. centrală.

Presbiterul Hango ceteşte felicitările sosite la adresa sărbătoritului:

Cea dintâi a fost a I. P. S. Arh. şi Metr. Ioan, prin care felicită pe jubilant împărtăşindu-i binecuvântarea arhierească. Se ceteşte apoi o frumoasă scrisoare şi plină de învăţături trimisă de P. S. Episcopul Dr. E. M. Cristea.

Se cetesc apoi telegrame şi epistole de felicitare şi încurajare dela P. C. S. Dr. E. Roşca, Prof. Dr. N. Bălan, dela protopr. Teculescu, Domşa, Pletos, Mureşan etc.

Serbarea aceasta a fost răsplata dreaptă a unei munci îndelungate şi cinstite pe tărâmul bisericesc, şcolar, educativ şi naţional.

Ziua aceasta fără îndoială a fost o zi memorabilă în istoria vieţii noastre tractuale.

Pr. Z. Manu.

*

Eliminarea teologilor din Oradea-mare. Inainte de aceasta cu câţiva ani, aflându-mă pe drum spre oraşul unde-mi făceam studiile universitare, m'am dat jos la Oradea-mare, unde am cercetat şi pe un coleg din şcoalele medii, care urmà teologia la academia romano-catolică de acoalea. Mi-a plăcut felul cum este aranjat institutul, dar în scurt timp m'am putut convinge că în încăperile lui stăpâneşte alt spirit decât cel creştin. La cuvintele mele pline de bucuria întâlnirii, prietenul meu, contrar firei sale deschise, îmi răspundeà foarte scurt şi aproape şoptind, aruncând priviri de om înfricat spre ceilalţi doi-trei colegi ai săi, cari s'au întâmplat să fie în aceiaş sală. Ca să-mi explic lucrul, eu mă gândeam la un anumit fel de educaţie, ori că prietenul meu se purtà astfel din prevenire faţă de colegii săi. Dar m'am luminat îndată. Luându-mă de braţ, m'a condus într'un colţ a grădinei institutului, unde rând pe rând s'au mai strecorat alţi 7—8 alumni români. «Aşa, aici suntem mai liberi» — mă clarifică colegul meu — «superiorii noştri de aici nu ne privesc cu ochi buni, când vorbim în limba noastră românească»...

In al doilea an de apariţie a acestei reviste, un tânăr român din acelaş institut romano-catolic mă rugă în numele soţilor săi să le trimet revista gratuit în două exemplare. Le-am împlinit cererea, — dar n'a trecut o jumătate de an şi ambele exemplare din numărul ultim ce li-s'au trimis, mi-au sosit la Sibiiu cu obicinuitul «vissza», scris cu litere mari. Intr'o scrisoare ce-a urmat acelaş tinăr îmi cereà scuze pentru această întâmplare, pe care o regretà, spunându-mi că «superiorii» nu le permit să cetească ziare româneşti, cu atât mai puţin o revistă «schismatică»!

De atunci încoace ura «superiorilor» faţă de limba românească a mers crescând. Au mai urmat câteva eliminări, iar acum în urmă au fost izgoniţi toţi cei 16 alumni gr.-cat. români, pentru «păcatul» de a fi vorbit într'olaltă în limba lor maternă, prin urmare de a fi făcut uz de un drept natural a fiecărui om pământean.

Intre astfel de împrejurări au crescut serii întregi de preoţi ai bisericei române unite, cari aveau să conducă poporul încredinţat păstoririi lor, pe calea culturii creştine şi *naţionale!* Iată roadele simţite ale «sfintei uniri»!

Lăudăm şi noi şi felicităm din inimă pe acei bravi tineri pentru dragostea ce-au arătat-o faţă de limba lor maternă, — dar asupra cazului lor nu ne putem pronunţă altfel decât cum s'a pronunţat d-l *N. Iorga:* «bine că s'a întâmplat aşa! Numai exemple aşa de câinoase ale neomeniei pot încredinţă pe atâţia fruntaşi români uniţi că legătura prin primirea celor «patru puncte» deosebire faţă de ortodoxia noastră «schismatică» sunt mult mai puţin lucru decât duşmănia firească a două neamuri, care totdeauna şi-au stat faţă în faţă şi care au de împărţit acelaş pământ. Numai dovezi de ură aşa de pătimaşă pot să scoată din unele îndărătnicite capete tari eresia, mai rea decât aceia cu privire la Sfântul Duh, că în veacul nostru poate unì pe oameni cu sinceritate şi trăinicie altceva decât aceiaş limbă, acelaş gând, aceleaşi vechi şi veşnice tradiţii, aceleaşi amintiri sfinte». Se vor întoarce oare la acelaş gând religios, la aceleaşi vechi şi veşnice tradiţii statornicite în legătură cu ortodoxia noastră de veacuri şi în cari trăieşte şi astăzi — pe lângă toată «unirea» externă susţinută forţat — *poporul* romănesc întreg, — se vor întoarce, zic, acele «îndărătnicite capete tari?» Noi avem nădejdea că Dumnezeul părinţilor noştri poartă grijă de aceasta, chiar şi prin institutele romano-catolice.

*

Episcopia gr.-cat. maghiară. În legătură cu informaţia de mai sus şi amintindu-le cetitorilor noştri articolul prim din Nr. 19—20 din anul trecut al acestei reviste, continuăm cu vorbele d-lui *N. Iorga:* «Şi iată că în acelaş timp, se îngăduie, dela Roma, Ungurilor să facă o episcopie ... pentru «greco-catolicii maghiari», ceeace înseamnă pentru Românii uniţi, cari pe la Dobriţin ca şi pe la Breţc în secuime şi-au uitat limba. Se ştià de mult că intenţia există şi că nu va fi perdută din vedere de aceia cărora li-a răsărit în minte. Dar de un lucru nu se îndoiau Românii: de bunătatea, nepărtenirea, ba chiar de ocrotirea deosebită a Papei, care, din Roma lui, se îngrijeşte de vieaţa şi fericirea «colonilor romani ai lui Traian». Şi iată că Papa se îndoieşte la cererea ministerului unguresc. Până acuma nu i s'au trimis telegrame indignate, dar episcopii uniţi s'au strâns în sinod la Blaj pentru a luà o atitudine. Hotărîrea e frumoasă, dar ea nu va emoţionà pe romanii în hlamidă albă pontificală şi în purpură de cardinali. Şi nu-i poate emoţionà: şi acolo e un interes, un interes lumesc, care observă, cântăreşte şi satisface pe cel mai tare.»

In faţa acestei mari primejdii, care prin poarta unei episcopii unite maghiare se apropie de sufletul neamului nostru, suntem cuprinşi de aceleaşi îngrijorări ca şi fraţii noştri. Vom reveni.

*

Alegerea mitropolitului — primat şi a noilor arhierei în biserica ortodoxă a României s'a săvârşit în zilele trecute. La scaunul primaţial a fost chemat P. Sfinţia Sa *episcopul Conon Aramescu* dela Huşi, unde îi urmează în scaun P. S. Sa arhiereul *Nicodim Bacăuanul,* distins scriitor bisericesc. Pentru cea de Roman P. S. Sa arhiereul *Teodosie Ploeşteanul,* iar la Argeş P. S. Sa arhiereul *Calist Botoşeneanul.* Vom reveni.

Tipicul cultului religios.

Cazuri liturgice, date și indigitări tipiconale pe luna lui Martie.

Sâmbătă în 3 Martie la vecernie. La «Doamne strigat-am» cântăm 10 stihiri, 7 din octoih ale glasului 7 și 3 din triod cu «mărire — Cuvioase părinte! ascultând glasul evangheliei Domnului», «și acum» dogmatica glasului 7 din octoih. La stihoavnă cântăm stihirile învierii din octoih cu «mărire — Pe îngerul de pe pământ și pe omul lui Dumnezeu cel din ceriuri», «și acum», bogorodicina stivoavnei glasului 2 din Octoih. După «Tatăl nostru» cântăm odată troparul învierii «Stricat-ai cu crucea Ta moartea», apoi «mărire — Locuitor pustiului și înger în trup» troparul cuviosului din triod, «și acum» dogmatica troparului glasului 1 «Gavriil zicând ție fecioară bucură-te» și facem otpustul obicinuit.

Duminecă în 4 Martie, Cuviosul Gerasim, Dumineca a IV-a din post glas 7, voscr. 7. evanghelia dela Marcu „În vremea aceea venit-a un om la Iisus; la utrenie: La «D-zeu este Domnul» cântăm troparele dela încheierea vecerniei cu deosebirea că pe al învierii îl cântăm de 2-ori. Urmează apoi ca și în celelalte Dumineci triodionale toată slujba din octoih, cu stihirile pocăinții după psalm 50 și cu catavasiile Buneivestiri «Deschide-voi gura mea». La peasna a 3-a se pune condacul și icosul sfântului din triod, iar la peasna a 6-a cântăm condacul și icosul învierii. Sfetilna învierii — «mărire» sfetilna triodului, «și acum», bogorodicina tot din Triod. La hvalite cântăm stihirile învierii 8 și «mărire — Veniți în viia cea de taină, făcând într'ânsa roduri de pocăință», «și acum — Prea binecuvântată ești» și doxologia cea mare, ambele pe melodia troparului glasului 7.

Joi în 8 Martie la vecernie. După binecuvântare dela preot și după psalmul de seara, se zice ectenia cea mare de începere și se cântă «Doamne strigat-am» cu 10 stihiri, 6 ale triodului și 4 ale mineiului și cu «mărire — și acum — Trecut-a umbra legii și darul a venit» bogorodicina mineiului. Vohod — «Lumină lină — prohimenul și paremiile triodului și ale mineiului — Învredniceşte-ne Doamne — ectenia «să plinim rugăciunea noastră» și stihoavna triodului, la care se cântă stihira zilei (samoglasnica) de 2 ori și mucenicina odată și — «mărire — În glasuri de cântări să lăudăm credincioșii», — «și acum — Născătoare de Dumnezeu, Tu ești vița cea adevărată», ambele din mineiu. — «Acum slobozește — Sfinte Dumnezeule — Preasfânta Treime — Tatăl nostru» apoi troparele mineiului. Preotul zice apoi ectenia «miluește-ne Dumnezeule» iar după aceasta urmează rugăciunea sfântului Efrem cu metănii, rugăciunea Preasfântă Treime și psalmul «Bine voi cuvântă pe Domnul în toată vremea» cu «cade-se cu adevărat» și otpustul.

Vineri în 9 Martie, Sf. 40 de mucenici din Sevastia, la utrenie: La «Dumnezeu este Domnul» se cântă troparele dela încheierea vecerniei. Urmează apoi fără ectenia mică sedelnele triodului apoi cele ale mineiului. Polileului îi urmează ectenia mică apoi sedealna Polileului și cu antifoanele glasului 4 dela sărbători. Evanghelia utreniei dela Luca: «Zis-a Domnul ucenicilor săi: păziți-vă de oameni». După psalm 50 strana cântă «mărire — Pentru rugăciunile Sfinților Tăi» «și acum — Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu», apoi stihul «miluește-mă Dumnezeule» cu stihira «Prorocind a strigat David în psalmi» și catavasiile «*deschide-voi gura mea*» cu cele indicate în mineiu la peasna a 3-a și a 6-a. La peasna a 9-a cântăm imnul Născătoarei «mărește suflete al meu — Ceeace ești mai cinstită». La sfetilne cântăm mai întâiu cea a glasului 7 din ceaslov cu modificarea după caracterul zilei («cu puterea crucei Tale») apoi «mărire — — Ceata cea cu numărul de patruzeci», «și acum — Bucură-te izbăvirea blăstămului» ambele din mineiu. Urmează după acestea hvalitele cu toate stihirile mineiului și cu «mărire — și acum» tot de aici. Terminate acestea strana cetește după rânduiala ceaslovului doxologia, iar preotul zice ectenia celor 6 cereri «să plinim rugăciunea noastră». Imediat după aceasta ectenie se cântă stihoavna triodului (se pune stihira zilei, samoglasnica și mucenicina cu obicinuitele stihuri «umplutune-am dimineața») cu «mărire

— şi acum» din mineiu. Cetim după acestea «Bine este a ne mărturisì Domnului — Sfinte Dumnezeule — Tatăl nostru» şi cântăm troparele dela începutul utreniei şi facem încheierea cu ceasul prim.

La orele 10 se face liturghia înainte sfinţită cu apostolul şi evanghelia sfinţilor.

Sâmbătă în 10 Martie la vecernie. La «Doamne strigat-am» cântăm 10 stihiri, 6 din octoih ale învierii (glas 8) şi 4 ale triodului. «Mărire — Puterea crucii Tale Hristoase a făcut minune» din triod, «şi acum» dogmatica glasului 8 din octoih. La stihoavnă cântăm stirile învierii cu «mărire — Vânările sufletului şi patimile trupului», din triod, «şi acum» dogmatica stihoavnei glasului 2 din octoih (aceste din urmă pe melodia antifonului). După «Tatăl nostru» troparul învierii, «mărire» al triodului, «şi acum» bogorodicina troparului glasului 8, apoi încheierea.

Duminecă în 11 Martie, păr. Sofronie patriarhul Ierusalimului, Dumineca a 5-a din post glas 8 voscr. 8. Evangelia la utrenie dela Marcu: „În vremea aceea luând Iisus pe cei 12 învăţăcei“. La «Dumnezeu este Domnul» cântăm troparele dela încheierea vecerniei (al învierii de 2-ori). Ceialaltă slujbă de aici încolo urmează ca şi în celealalte dumineci triodionale cetindu-se toate ale glasului din octoic. După stihirile de pocăinţă cântăm catavasiile «*deschide-voi gura mea*» cu condacul, icosul şi sedelnele triodului la peasna a 3-a şi cu condacul şi icosul învierii la peasna a 6-a.

După ectenie urmează apoi sfetilna învierii, «mărire — Pildă de pocăinţă având-te pe tine», «şi acum — Ceea-ce eşti îndulcirea îngerilor». Hvalitele octoicului le încheiem cu «mărire — Nu este împărăţia lui Dumnezeu mâncarea şi beutura, ci dreptate şi nevoinţa cu sfinţenie». «Preabinecuvântată eşti» şi doxologia cea mare le cântăm pe antifonul glasului 8.

Sâmbătă în 17 Martie la vecenie. La «Doamne strigat-am» cântăm 10 stihiri din triod cu «mărire — şi acum — Astăzi darul Sfântului Duh pe noi ne-a adunat» tot de acolo. După Vohod «Lumină lină», prohimenul zilei paremiile triodului iar după ectenia celor 6 cereri stihirile stihoavnei toate şi cu «mărire şi acum» din triod. «Acum slobozeşte Sfinte Dumnezeule — Prea sfântă Treime — Tatăl nostru» şi troparul, «Invierea cea de obşte», «mărire — şi acum – Ingropându-ne împreună cu tine prin botez» şi otpustul.

Duminecă în 15 Martie, Dumineca Floriilor, evangelia dela Ioan „Mai nainte de paşti cu 6 zile“. La «Dumnezeu este Domnul» cântăm troparele dela încheierea vecerniei. Urmează apoi cele 2 serii de sedelne din triod şi Polileul cu pripelele acestei dumineci. Ectenie — sedelna Polileului — antifoanele glasului 4 dela praznice cu prohimenul «din gura pruncilor şi a celorce sug ai săvârşit lauda». După «Toată suflarea» evangelia utreniei dela Mateiu iar după aceasta nu cetim, Invierea lui Cristos Văzând» ci numai psalmul 50. După cetirea acestui psalm preotul iese din altar şi tămâind în chipul crucii tetrapodul sau masa pe care de mai nainte s'a aşezat salca, ceteşte rugăciunea: «Doamne Dumnezeul nostru, Cel-ce şezi pe Heruvimi». După aceasta rugăciune strana cântă «mărire — şi acum» cu «Astăzi intră în Viftania şezând pe mânz separat şi stihul, «milueşte-mă Dumnezeule» cu stihira dela vecernie «Astăzi darul Sfântului Duh pe noi ne-a adunat». După ectenia «Mântueşte Doamne poporul Tău» urmează catavasiile Floriilor cu cele prescrise în triod la pesna a 3-a şi a 6-a. Inainte de peasna a 9-a, în locul imnului Născătoarei de Dumnezeu, cântăm stihirile triodului, iar la sfetilnă nu cântăm altceva, decât «Sfânt este Domnul». Urmează toată suflarea» cu hvalitele prescrise la triod cu «mărire — şi acum — Mainainte cu şasă zile de paşti venit-a Iisus în Vitania» şi pe troparul glasului 6 doxologia cea mare. *La liturgie*: In lon de «Binecuvintează suflete al meu», înainte de «Unule născut» şi în loc de fericiri, cântăm antifoanele din triod, iar în loc de »Cuvine-să cu adevărat» irmosul Floriilor. **In aceasta duminecă se slujeşte liturgia lui Ioan-Gură-de-Aur.** *Cantor.*